

Intézeti események



Katona Eszter: „Család-tükör” konferencia – élmények, tapasztalatok, tanulságok

A konferencia előtt nem gondolkodtam el a címadáson, de így visszatekintve nagyon találónak látom. A család valóban egy tükör, tükröt mutat társadalmunkról; annak helyzetéről, problémáiról. Dr. Benkő Zsuzsanna intézetvezető főiskolai tanár mondta bevezetőjében, hogy a Tudomány Hete alkalmából minden évben megrendezett konferencia legaktuálisabb témájának a család tűnt. És hozzátette: nincs olyan szociológiai kérdés, amely ne érintené a családot.

Dr. Csepeli György, a Magyar Szociológiai Társaság elnöke a társadalom válságáról beszélt bevezetőjében: a modern társadalom olyan, mint egy hánykódó hajó a tengeren, de távoli csillagként ott ragyog a reménység; a család. Dr. Máté-Tóth András előadásában a hagyományos családmoddelt ért támadást említette. Az egyik fő probléma a konzumizmus meghatározó szerepe modern társadalmunkban. Ez ugyanis az egyén érdekeit, a múltó élvezeteket állítja a középpontba, amely a családi összetartás és a hagyományok ápolásával ellentétes irányba mutat. A helyzet komolyságát mutatja, hogy Ferenc pápa 2014 októberében rendkívüli püspöki szinódust hívott össze a családpasztorációval kapcsolatban, mert felismerte, hogy válságban van a társadalom legkisebb sejtje, a család.

Hasonló gondolatokat fogalmazott meg dr. Benda József. Komoly probléma napjainkban a

népességfogyás, nem elég gyermekbarát a társadalom, sok fiatal nem akar párkapcsolatot. Vajon miért nem kötnek házasságot a fiatalok? Mert sérült kapcsolatban élnek szüleikkel, nem alakult ki náluk megfelelő szociabilitás, és nem hisznek a házasság összetartó erejében. A nők tömeges munkába állása sem kedvez ennek a folyamatnak, sok gyerek az anyja jelenléte nélkül nő fel. Újfajta problémák jelennek meg a gyermekeknél, mint például a diszlexia vagy a diszgráfia. Ezek korrigálására újfajta szakembereket, iskolapszichológusokat képeznek ki ahelyett, hogy természetes módon, a családban rendeződnének a gyermek lelki problémái. A női munkavállalás kérdése Rohr Adél Katalin előadásában is előkerült. Kutatások alapján megállapítható, hogy a férfi és női szerepekkel kapcsolatos attitűdök a modernizáció irányába módosulnak; a megkérdezettek többsége szerint az anyák munkavállalása nincs rossz hatással a család életére, sőt, a nőket kiteljesedetté teszi a munka.

Osváth Viola és munkatársa a gyermekkori kötődés védő szerepéről beszélt. Ennek hiányában a vizsgált állami gondoskodásban élő gyermekeknél nagy gyakorisággal alakult ki antiszociális viselkedés. Ennek oka az is, hogy többségük sajnos negatív érzésekkel nyilatkozott nevelőszüleiéről. Az eredmények azt mutatják, hogy

hiába lehetne a nevelőszülő fontos támasz a nehéz sorsú gyermekek életében, általában inkább tovább nehezíti a helyzetet.

Több meghívott előadó is foglalkozott egy igen komoly problémával, a szülőgyilkosság jelenségével (Dr. Csepeli György, Bacsák Dániel, Takács Marianna). Ez a témakör felveti a kérdést: milyen probléma lehetett a családban, hogy ilyesmire vetemedett a fiatal? Megfogalmazódott, hogy a család, nem csak egy intim kisközösség, hanem egyfajta hatalmi struktúra is, melyben a fiatal extrém elnyomása esetén a szülőkkel való konfliktus drámai fordulatot vehet. Külön kutatás foglalkozik a skizofrén betegek által elkövetett anyagyilkosságok hátterében álló tényezőkről. A betegségből eredő tüneteken túl a túlzottan domináns anyával való együttélés, az apa gyenge jelenléte, az önálló életvezetés és a párkapcsolatok hiánya számottevő okok lehetnek. A gyilkosság valójában a fenyegető személy kiiktatását jelenti a beteg számára.

Nádudvari Gabriella új dimenziót hozott a tárgyalta témák közé. Egyfajta kitekintést nyújtott Németországba, illetve az egészséggel kapcsolatos stíluskommunikáció területére. A németországi egészségpénztár, az AOK által végzett empirikus kutatásra alapozott családtanulmány

kommunikációs aspektusáról beszélt. A családtanulmány célja egy programjavaslat kidolgozása volt, mely arra a felismerésre épül, hogy a gyermek egészsége tartósan biztosítható a jó családi környezet által. A tanulmány jól megválasztott stíluskommunikációs eszközökkel hangsúlyozza a prevenció törekvések hatékonyságát és szinte észrevétlenül erősíti az olvasóban az egészségtémához való pozitív hozzáállást. Javaslatokat fogalmaz meg az egészséges család kialakításával kapcsolatban: töltsünk elég időt egymással, szánjunk időt magunkra, iktassuk be mindennapjainkba a pihenést. A szülők felelősségének tartja a korai években az ösbizalom és a koherencia érzés kialakítását, és a megfelelő öntudat továbbadását. A tanulmány jó bázis lehet családpolitikai intézkedések számára.

Dr. Török Péter előadása, a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézetének munkatársai által kutatott témáról szólt, a felekezeti roma szakkollégiumok hallgatóinak családdal kapcsolatos értékrendjét vizsgáló kutatásról számolt be. Megállapították, hogy a roma fiatalok jobban támogatják a házasság intézményét, kevésbé fogadják el az abortuszt, és az idősekkel való törődés kiemelten fontos családjaikban. Családközpontú értékrendjük kialakulásához a kulturá-



A Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karának dékánja,
dr. Marsi István megnyitja a „Család – tükör” konferenciát



Dr. habil. Tarkó Klára megnyitja a konferenciát záró kerekasztal-beszélgetést, melynek résztvevői (balról jobbra):

Dr. Komlósi Piroska, Arany Zoltán, Markovics Zsolt, Dr. Thorday Attila,

Prof. Dr. Csepeli György, Dr. habil. Benkő Zsuzsanna

lis hatások mellett valószínűleg vallásosságuk is hozzájárult.

A konferencia lezárásaként egy családi, szinte bensőséges hangulatú kerekasztal-beszélgetésre került sor, melyen komoly, mindenkit megérintő témák kerültek szóba. Markovics Zsolt főrabbi által betekintést nyerhettünk az ortodox zsidók mindennapi életébe. A zsidó kultúra sokféle tradícióban és vallásban mélyen gyökerező szabályt követ, mely számos pozitív hatással jár az egészséges egyénre és családra. Ilyen például a fiatalok házasság előtti szigorú etikettje, amely valószínűleg egyik oka annak, hogy minimális számú a válás. Vagy a péntek és szombat este közötti különböző cselekvések megtiltása, amely valójában a közösségi együttlétre ösztönöz: minden szombat estét ünnepi hangulatban tölti a család, beszélgetéssel és játékkal. A főrabbi mesélt a gyász hosszú folyamatáról is, melynek szigorúsága és összetettsége megdöbbentően hangzik egy átlagos magyar számára. Az volt a benyomásom, hogy a zsidó tradíció gazdag „védőhálóként” szövi be a családok, közösségek életét, és megtartó erőként szolgál az élet minden területén. Dr. Komlósi Piroska pszichológus és családterapeuta a tradíciók mindennapi életbe való integrálásának nehézségeire hívta fel a figyelmet: a mai modern társadalomban nem

sok időt adnak például egy gyászfolyamat megéléséhez, folyamatosan 100%-os teljesítményt várnak el tőlünk a munkahelyen. A gyászolás hagyományának fokozatos visszaszorulását mutatja, hogy öltözködésünkben is egyre kevesebb jelét adjuk bánatunk okának. Jól példázza ez is a



Markovics Zsolt főrabbi

kapitalista, profitorientált társadalom tradícióromboló hatását. Visszatérve az átlagos magyar társadalom problémáira, Arany Zoltán - a Dr. Farkasinszky Terézia Ifjúsági Drogcentrum vezetője - a fiatalokban lévő pánikszerű félelemről beszélt. Az addiktológián kezelt fiatalok általában azért fordulnak kábítószerre, mert nem találják helyüket a világban, elveszetteknek érzik magukat. Az ambulancián mikroközösségeket, „mini-családokat” hoznak létre számukra, amelyekben, mesterséges környezetben ugyan, de megismerhetik egy összetartó közösség működését. Dr. Komlósi Piroska megfogalmazása szerint a gyermeknek családja adja az útravalót a társadalom felé, az „életbe”. A pszichológia szakmai nehézsége, hogy „hozott anyaggal dolgozik”, tehát a problémákkal küzdők gyakran hoznak magukkal rossz családi beidegződéseket, amelyeket csak hosszú folyamat során lehet

megváltoztatni. Nagy előrelépés, ha a páciens ki tudja jelenteni: „Nekem nem adatott meg egy jó család, de a sajátomat szeretném olyanná tenni”. Előkerült még a személyes emberi kapcsolatokat romboló virtuális világ problematikája is. Jó példa erre annak a gyermeknek az esete, aki szívesen jár családterapeuta ülésre, mert ott élő kommunikáció folyik és végre hall valamit a szüleitől, nem úgy, mint otthon, ahol sokkal izoláltabban élik a mindennapokat.

Egy nagyon intenzív és elgondolkodtató napnak lehettem a részese, ahol minden előadás, hozzászólás valamilyen módon egy irányba mutatott; a családok védő és építő szerepét hangsúlyozta. Tanulásgként leszárhítem: az egészséges társadalomnak egészséges családokra van szüksége, amihez megfelelő egészségmegőrző és -fejlesztő programok kellenek. Ez a mi feladatunk és felelősségünk, lássunk hát hozzá! ◀

Az „Egészségfejlesztésért” emlékérem 2014. évi díjazottjai

A „Család-tükör” konferencia egyik kiemelkedő eseménye az „Egészségfejlesztésért” emlékérem 2014. évi díjazottjainak köszöntése volt. A díjazottak:

- **Prof. Dr. Mészáros Rezső**, professor emeritus, SZTE TTIK Földrajzi és Földtani Tanszékcsoport, Gazdaság- és Társadalomföldrajzi Tanszék
- **Prof. Dr. Szabó Gyula**, intézetigazgató egyetemi tanár, SZTE ÁOK Kórélettani Intézet

